

GAMTAMOKSLINIO UGDYMO(-SI) SĄLYGŲ IŠPLĖTIMAS IKIMOKYKLINĖJE ĮSTAIGOJE

Alina Palionienė, Irena Kompauskienė

Vaikų lopšelis-darželis „Saulutė“, Pakruojis, Lietuva

Anotacija

Visos ikimokyklinės įstaigos jau vykdo savas ugdymo programas, nukreiptas į vaiko individualių gebėjimų išryškinimą, ugdymą „čia ir dabar“. Gamtamokslinis ugdymas iš pedagogų reikalauja gebėjimo ne itin turtingoje įstaigos gamtinėje aplinkoje suformuoti elementarius aplinkotyros įgūdžius, ugdyti vaiko norą pažinti gamtos pasaulį. Svarbu tinkamai parinkti ugdymo(si) principus ir technologijas bei išplėsti gamtamokslinio ugdymo(si) sąlygas.

Pagrindiniai žodžiai: *ugdymo principai, žaidimo ir veiklos kambarėlių integralumas, regiono savitumas, ugdymo(si) technologijos, gamtinė ugdomoji aplinka.*

Įvadas

Teorinis pagrindas. Veikdami gamtoje vaikai įgyja pradinių žinių apie juos supantį pa-saulį, pažįsta elementarius dėsningumus ir priežastinius ryšius, pasaulį suvokia kaip neda-lomą visumą, pratinasi jame adekvačiai veikti (Lietuvos švietimo reformos gairės, 1993). Modernio-joje kognityvinėje išmokimo koncepcijoje teigiama, jog tik tirdami pažintinius procesus galime geriau suvokti paties žmogaus elgesį (Beresnevičienė, 2003). Tiriamoji veikla nuo mažens itin svarbi – taip palaiapsniui auga ir plečiasi pažinimo pakopos, o kartu su jomis randasi ir diskursinio mąstymo pradmenys (Plytnikienė, 2004). Šiandieninėje ikimo-kyklinio ugdymo įstaigoje svarbiu pažinimo kompetencijos ugdymo uždaviniu tampa siekis plėsti vaiko supra-timą apie aplinkinį pasaulį, sudarant galimybes patirti pažinimo džiaugs-mą, plėtoti intelektualinius gebėjimus, atrasti ir perimti įvairius pasaulio pažinimo būdus. 2003 m. Bendrosiose progra-mose ir išsilavinimo standartuose teigiama, kad pagrindiniu gamta-mokslinio ugdymo tikslu sie-kiamą „sudaryti sąlygas išsiugdyti gamtamokslinio raštingumo pradmenis“. Ikimokyklinė įstai-ga yra Lietuvos Respublikos formaliojo švietimo sistemos pirma pakopa, todėl aktualu nuo pat mažens skatinti vaiko savarankiškumą, iniciatyvą, kūry-bingumą, kaupti patirtį pažįstant gamtą ir jos reiškinius, aktyviai veikti tyrinėjant, atrandant, rūpinantis ir globojant (Lietuvos Respublikos visuomenės aplinkosauginio švietimo strategija ir veiksmų programa, 1998).

Ugdomosios aplinkos svarba šiandieninėse ikimokyklinio ugdymo programose.

V. Lamanauskas (2004) teigia, kad svarbu nuo mažens kiekvieną vaiką įtraukti į aktyvią gamtotyrinę veiklą, pažadinant norą pažinti, tyrinėti. Tą suvokdami ir vadovaudamiesi Iki-mokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašu, pedagogai parengė programas, kurios leidžia individualizuoti ugdymą, pasirinktam ugdymo filosofijos pagrindui pritaikyti ugdymo(si) principus ir technologijas. Svarbu tai, kad rimčiau pažvelgta į regiono savitumą svarbą, in-tegralių galimybių išnaudojimą gamtinio ugdymo procese. Planavimas vykdomas atsižvel-giant į vaikų amžių, poreikius, grupės savitumą, atrenkant, parenkant priemones, žaislus, metodus, siaurinant ar plečiant medžiagos apimtį ir pan. Orientuojantis į turimą aplinką vyksta ir visos ugdomosios veiklos planavimas: veikla visai grupei, vaikų grupelėms ir, svar-biausia, individualizuota veikla.

Problema. Ugdomojo proceso kryptingumas, sistemingumas, integralumas bei tęsti-numas, formuojantys asmenybės ryšius su gamtine aplinka, yra vieni svarbiausių šiandieni-nių ugdymo tikslų. Organizuoti ugdomąją gamtinę veiklą visomis kryptimis (veiklą visai grupei, grupelėms ir individualią) pedagogui sudėtinga, nes reikalauja situacijų bei priemoni-ųjų numatymo, lankstumo, kūrybiškumo ir, be abejo, veiklos pasirinkimo sąlygų aplinkoje.

Deja, sąlygos įvairiausiai gamtiniam ugdymui šiandienos ikimokyklinėse įstaigose vis dar ribotos, tad labiausiai gelbsti pedagogų turima kompetencija.

Ugdomosios, į gamtinį ugdymą nukreiptos, veiklos patirtis

Pakruojo vaikų lopšelyje darželyje „Saulutė“ – ypatingos sąlygos minėtai ugdomajai veiklai plėtoti. Čia ugdomasis procesas organizuojamas pagal savitą ikimokyklinio ugdymo programą „Aš sau patinku“. Ši programa patvirtinta miesto savivaldybėje ir nuo 2007 m. rugsėjo 1 d. aktyviai funkcionuoja. Jos pagrindas – jau antrąjį dešimtmetį skaičiuojanti veiklos „kambarėlių“ sistema, kurios idėją ir pamatus darželiui „padovanojo“ Klaipėdos darželmokykla „Šaltinėlis“ (Vaiko asmenybės ugdymas ikimokyklinėje įstaigoje, 1997). Šios sistemos centre – vaikas, turintis puikias veiklos pasirinkimo galimybes, galintis ir gebantis veikti „čia ir dabar“. Šiuolaikinė ugdymo situacija (t.y. naujų erdvių kūrimas, orientavimasis į kompetencijų ugdymą, ugdomosios sistemos pasirinkimas ir pan.) skatina pedagogus peržiūrėti ugdymo principus. Veikla kambarėliuose ir grupėse įpareigoja pedagogą remtis tokiomis ugdymo principais:

- *Humaniškumo* – pripažįstamas vaiko, kaip savarankiškos asmenybės, vertingumas, individualumas. Siekiama suprasti jį, atsižvelgiant į poreikius, interesus, gebėjimus, tėvų lūkesčius.
- *Integralumo* – atsižvelgiama į vaiko visuminį pasaulio suvokimą. Garantuojamas vaiko asmenybės skleidimosi integralumas: fizinė ir dvasinė ugdytinio vienybė, taip pat jo individualybės ugdymas ir rengimas darniam sąlyčiui su pasauliu. Pabrėžiama integrali žaidimų ir veiklos kambarėlių sąveika.
- *Individualumo* – atsižvelgiama į kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus, galimybes. Ugdymo(si) procesas grindžiamas vaikui asmeniškai reikšmingais, prasmingais faktais, procesais, problemomis.
- *Aplinkos kūrimo* – pagal galimybes sudaromos sąlygos nuolat plėtoti įvairias vaiko galias. Aplinka skatina veikti, žaisti, tyrinėti, ieškoti, būti aktyviam, eksperimentuoti ir pan.
- *Ugdymo proceso organizavimo* – vaikui suteikiama teisė rinktis žaidimų „kambarėlius“ (grupes) arba vaidybos, dailės, protinių lavybų, gamtos, sporto, muzikos veiklos „kambarėlius“. Tuo pat metu pasirenkamos ir užduotys, veiklos pobūdis, bendravimo partneriai ir pan.
- *Ugdymo proceso planavimo* – planuojama pozityviai, nuosekliai, laipsniškai, tikslinčiai, vaizdingai, lanksčiai, atsižvelgiant į vaiko individualumą, garantuojant tęstinumą ir grįžtamąjį ryšį.

Vienas iš šešių darželyje veikiančių „kambarėlių“ – gamtos. Čia remiamasi J. Brunerio pažinimo plėtotės teorija, t.y. vadovaujamosi nuostata, jog vaiko pažinimo vystymuisi reikalingos vis didėjančios aplinkos galybės susidoroti tuo pat metu su keliomis pažinimo alternatyvomis, atlikti vienu metu kelis veiksmus, nuosekliai nukreipti dėmesį į įvairias situacijas (Gage, Berliner, 1994). Būtent ši nuostata padeda darželyje dirbantiems pedagogams kryptingai organizuoti gamtinį suvokimą skatinančią veiklą, pasirinkti įvairius ugdymo metodus ir būdus (apžiūrėjimą, stebėjimą, lyginimą, tyrinėjimą, bandymą, eksperimentą, pokalbį, pasakojimą, grožinių kūrinių skaitymą, darbą, žaidimą ir kt.). Pagrindinis šio „kambarėlio“ darbo tikslas – supažindinti vaiką su gyvąja ir negyvąja gamta, jos reiškiniais, priežasties-padarinio ryšiais. „Kambarėlyje“ sudaromos sąlygos:

- stebėti įvairius (natūralius ir atvaizduotus) gamtinės aplinkos objektus, jų savybes, pokyčius;
- ugdyti aktyvų vaiko santykį su gyvūnija ir augmenija, skatinti pagarbą gyvybei ir atsakomybę už augalų ir gyvūnų gyvybės išsaugojimą, puoselėti ekologinės kultūros pagrindus;
- ugdyti gamtos „tyrinėtoją“, kartu ugdant vaiko protines ir dorovines asmenybės galias.

Pedagogai suvokia, jog kasdien stipriai besikeičiantis pasaulis įpareigoja nuolat stimuliuoti vaikų smalsumą, padėti išgyventi atradimo džiaugsmą bei įgyti žinių. Ikimokyklinio ugdymo programoje „Aš sau patinku“ pedagogai numatė stiprinti nuolatinį ryšį su gamtine aplinka, prioritetine laikydami savojo regiono pažinimo sritį.

Supažindinti ugdytinius su augalo ar gyvūnėlio dydžiu, forma, spalva, vystymusi, elgesiu, gyvenimo būdu bei kitomis savybėmis geriausiai padeda augalai ir gyvūnai pačioje gamtoje. Matydami natūralius augalus, gyvūnus, vaikai susidaro jų teisingus vaizdinius, sąvokas. Lopšelio-darželio „Saulutė“ teritorija išsiskiria įvairiausių medžių gausa (klevas, eglė, pušis, kaštonas, liepa, riešutmedis, ažuolas, obelis, šermukšnis, gluosnis, beržas), alyvų krūmais, įvai-riais dekoratyviniais krūmeliais. Nemažas dėmesys skiriamas gėlynams – nors jie nėra dideli, tačiau įvairūs ir, svarbiausia, vaikams informatyvūs, pažintiniai. Gėlynuose vyrauja spalvos. Sodinamos

- daugiametės gėlės: bijūnai, vilkdalgiai, kardeliai, jurginai, astrai, tulpės, krokai, narcizai, avižuolės, miškiniai šalavijai ir kt.;
- vienmetės gėlės: zinijos, salvijos, begonijos, dekoratyvinės saulėgražos, serenčiai ir kt. augalai.

Geografinės aikštelės darželis neturi, tačiau orientacinių dalykų esama: aikšteleje višais metų laikais sustatomi įvairūs vaikų gaminti vėjo malūnėliai. Jų paskirtis – nustatyti vėjo kryptį. Būtina paminėti, jog stengiamasi labiausiai orientuotis į vaiko saugumą ir patogumą veikti – tokiu principu ir suplanuota darželio teritorija. Be to, darželio teritorijoje daug inkilų. Kasmet jie atnaujinami – organizuojamos bendruomenės akcijos, padedančios vaikui įsisa-moninti globos sąvoką, pajusti bendrystės su gamta ryšį.

Kadangi „Saulutėje“ dirbama pagal veiklos „kambarėlių“ principą, padedantį vaikui pasirinkti draugus, partnerius, veiklą, suaugusiuosius, tai dėl tokios vaiko pasirinkimo nuostatos darželio teritorija neskirstoma griežtai pagal grupėms priklausančią erdvę: vaikas gali laisvai lakstyti, pasirinkti tai, kas jam svarbu „čia ir dabar“. Smėlio dėžės yra trys, tačiau vaikams nebūtina laikytis šalia savo bendraamžių – ankstyvojo amžiaus ugdytinis gali žaisti kartu su vyresniaisiais ir atvirkščiai. Taip skatinamas vaikų bendravimas, susiklausymas, sparčiau ugdomas smalsumas, kuris ir patenkinamas. Vasaros laikotarpiu kieme įkuriami savotiški „namai“ gamtos veiklos „kambarėlyje“ auginamiems gyvūnėliams – taip skatinamas ugdytinių rūpestingumas, pareigingumas, gaunama tiesioginė informacija.

Grupės ir veiklos „kambarėlio“ aplinka integrali. Visose grupėse (jų yra penkios) kaupiamos knygelės, stalo žaidimai, žurnalai („Penki“, „Lututė“), gamtinės medžiagos pavyzdžiai ir kitos priemonės, ugdančios gamtamokslinius pradmenis, leidžiančios bent minimaliai susikurti bandymams ir eksperimentams reikalingą erdvę. Tačiau svarbiausia vieta darželyje, kur ugdomi pažintiniai gebėjimai, – specializuotas gamtos veiklos „kambarėlis“. Žinios, gebėjimai ar pojūčiai, gauti savoje grupėje, papildomi dar stipresne informacija veiklos „kambarėlyje“. Šis „kambarėlis“ stebina ir ugdytinius traukia

- įvairiausių gėlių rūšių gausa (alavijas, kinrožė, jukos, dracenos, įvairių rūšių kaktusai, amarilis, anturis, viksvuolė, sanpaulijos, fikusai, krapažolės ir kt.);
- akvariumu (gupijos, šamai, neonai);
- papūga nimfa;
- jūriniu vėžliuku;
- jūrų kiaulyte;
- Džiungarijosžiurkėnu;
- paprastuoju žiurkėnu;
- amadinais;
- degu (žiurkėnų šeimos gyvūnėlis);
- biblioteka su gamtinės tematikos knygomis, enciklopedijomis, žinytais;
- stalo, didaktiniais ir kt. žaidimais;
- bandymų ir eksperimentų stalu;

- smėlio ir šviesos kampeliu;
- vieta, kur nuolatos daiginami kviečiai, pipirai, svogūnai ir kt. („mažuoju ekologiniu ūkiu“);
- gamtinės medžiagos įvairovė;
- poilsio kampeliu;
- kompiuteriu su internetine prieiga, ugdomosiomis programėlėmis.

Pažymėtina, kad veiklą vaikai renkasi kada nori ir kokią nori. „Kambarėlis“ reikšmingas mobilumu – priemonės galima neštis į grupę. Yra bandymų stalas, įvairios gamtinės medžiagos, muliažai, žemėlapiai, aitvarai, svarstyklės, kalendoriai, mikroskopai, žiūronai, lupos ir kt. priemonės. Įvairiais metų laikais „kambarėlis“ papildomas naujais objektais. Labai svarbus čia integralumas (reikalingas priemonės, enciklopedijas, bandymų įrangą ir kt. galima panorėjus išsinešti į grupę, kiemą). Įdomu tai, kad sąlygos tyrinėti gamtinę aplinką yra ir išėjus už darželio ribų. Išvykos organizuojamos visam darželiui (pvz., šventės Pakruojo dvaro teritorijoje „Pagausiu rudenį“, „Linksmųjų pušyno lankymas“ ir kt.), arba grupės ar veiklos „kambarėliai“ planuotai vykdo veiklą gamtoje (pvz., gamtos ir dailės „kambarėlių“ integruota projektinė veikla Sveikatingumo parke visais laikais).

„Saulutėje“ laikomasi nuostatos, kad ekologinis ugdymas turi vykti nuolat, kūrybiškai derinantis prie esamos situacijos, gyvenamojo meto. Tai nuolatinė integrali suaugusiųjų inicijuojama veikla, ugdanti vaikų gebėjimą pasirinkti teisingai ir tinkamai. Darželyje ekologinis požiūris į maistą, aplinką, žaislus neakcentuojamas, dirbtinai nepabrėžiamas.

Pažymėtina, jog nuolat tiriama, kaip vaikai lankosi gamtos „kambarėlyje“, ir ieškoma priežasčių, jei siūloma veikla vaikų nebedomina. Nesyk įsitikinta, jog svarbu palaikyti glaudų ryšį su mokykla. Kasmet rugsėjo pabaigoje mokykloje applanomi buvę ugdytiniai ir susitinkama su jų mokytojais. Taip dokumentuotu tyrimu išsiaiškinama, kurioje srityje ugdytiniai stokoja žinių ar gebėjimų, aptariami individualūs atvejai. Tokie susitikimai ypač naudingi pedagogams: galima keisti ugdomąją aplinką ir keisti patiems, ieškant optimalaus varianto ugdymo kokybei gerinti.

Kūrybiškai integruojant kelių veiklos „kambarėlių“ veiklą gimsta netradiciniai renginiai („Mano pasaulis – mūsų visų pasaulis“, Ažuoliuko dienos, Vandens, Ugnies ir Saulės šventės ir kt.), gamtamokslinį supratimą skatinantys projektai, puikios vaikų darbų parodos, kuriose – švarios ir užterštos gamtos priešpriešos vaizdavimas ir pan. 1 lentelėje pateiktas gamtos veiklos „kambarėlio“ vienu metų pažinimo kompetencijos plėtotes projektas, įrodantis žaidimų ir veiklos „kambarėlių“ integralumą.

1 lentelė

Gamtos veiklos kambarėlio pažinimo kompetencijos plėtotes projektas

Laikas	Veiksmų sąrašas	Atsakingas
Rugsėjo trečiasis šeštadienis	Miškininko diena Šermukšnio šventė	Gamtos kambarėlio auklėtoja
Rugsėjo 21 d.	Rudens lygiadienis „Aš tik gamtoj jaučiuos iš tikro laisvas“ (E. Mie-želaitys) Gamtos pakitimų stebėjimas ir fiksavimas	Gamtos kambarėlio auklėtoja
Spalio 4 d.	Pasaulinė gyvūnų diena Mini projektas „Mano augintinis“	Kambarėlių ir grupių auklėtojos
Spalio pirmas savaitgalis	Paukščių palydų dienos Inkilių stebėjimas. Klevo šventė	Gamtos kambarėlio auklėtoja
Gruodžio 6 d.	Arklių pagerbimo diena „Arkliukų“ lenktynės	Gamtos, sporto kambarėlių auklėtojos
Gruodžio pirmas savaitgalis	Medžių puošimo šventė Ažuolo šventė	Gamtos, dailės kambarėlių, grupių auklėtojos

Sausio 25 d.	Pusiaužiemis. Senių besmegenių paradas Pušelės šventė.	Gamtos, dailės kambarėlių, grupių auklėtojos
Vasario 2 d.	Perkūno diena: pavasario artėjimo stebėjimas Eglė – Gyvybės medis	Gamtos kambarėlio auklėtoja
Vasario 24 d.	Vieversio (vyturio) diena Kuriame plakatus vieversio sugrįžtuvėms	Gamtos, dailės kambarėlių auklėtojos
Kovo 4 d.	Varnėnų diena Inkilių registravimas, būklės nustatymas	Gamtos kambarėlio auklėtoja
Kovo 19 d.	Paukščių grįžimo (pempės) diena	Visų kambarėlių auklėtojos Pavadootoja ugdymui
Kovo 20 d.	Pasaulinė Žemės diena Naujų inkilėlių paradas ir iškėlimas	Gamtos kambarėlio auklėtoja
Kovo 25 d.	Gandrų grįžimo šventė Teatralizuota eisena	Gamtos kambarėlio auklėtoja
Balandžio 1, 2 savaitės	Miško ir medžių sodinimo dienos	Gamtos kambarėlio auklėtoja Pakruojo urėdijos pagalba
Balandžio 23 d.	Jurginės Gamtos pokyčių stebėjimas Pienių kilimo kūrimas	Dailės, sporto, gamtos kamba- rėliai, Grupių auklėtojos
Gegužės 4 d.	Šv. Florijono, ugniagesių globėjo, diena Plakatų „Nedegink žolytės“ gamyba ir kabini- mas mieste Apsilankymas Priešgaisrinėje gelbėjimo tarny- boje	Grupių auklėtojos, Visų kambarėlių auklėtojos
Birželio 5 d.	Pasaulinė aplinkos apsaugos diena. Renginiai grupėse Beržo šventė	Grupių auklėtojos Pavadootoja ugdymui
Birželio 24 d.	Rasos šventė Gamta ir muzikos garsai žibintų šviesoje	Gamtos, muzikos kambarėlių auklėtojos Pavadootoja ugdymui
Liepos 19 – 24 d.	Medunešio dienos Mini projektas „Gardu kaip du medu“	Pavadootoja ugdymui Grupių auklėtojos
Liepos paskutinis penktadienis	Jūros diena Vandens šventė	Pavadootoja ugdymui Gamtos kambarėlio auklėtoja
Rugpjūčio 15 d.	Žolinė Gėlių vainikų pynimas	Gamtos ir grupių auklėtojos
Rugpjūčio 24 d.	Gandrų išskridimo diena Palinkėjimų juosta gandrui	Gamtos kambarėlio auklėtoja

Pakruojo vaikų lopšelyje-darželyje „Saulutė“ manoma, jog tokie ar panašūs į gamtinį ugdymą nukreipti projektai keičia ir ugdymo(si) technologijas (pasirinktos ugdymo filosofijos pagrindu sudarytas metodinių būdų sistemas ugdymo(si) tikslams pasiekti). Integrali, gamtinio ugdymo sąlygas išplečianti veikla grindžiama

- Ugdymo(si) skatinimu, sukuriama tinkama aplinka.
- Ugdymu pavyzdžiu.
- Kūrybine vaiko ir pedagogo sąveika.
- Spontanišku ugdymu.
- Terapiu ugdymu.

Šiandien dar nėra tyrinėta, kokia vieta naujose įstaigų ikimokyklinio ugdymo programose skirta gamtiniam ugdymui, tad apibendrinant galima teigti, jog gamtinio ugdymo sąlygų išplėtimas, tinkamas ugdymo principų ir technologijų parinkimas, integrali įvairiapusė veikla yra svarbūs siekiant gerųjų vaiko gamtinį suvokimą skatinančių savybių pasireiškimo, formuojant estetines, kultūrines sąsajas, kūrybiškai ugdant atsakomybės už gamtą jausmą. Besidomintiems darželio ugdymoju modeliu siūloma prisijungti, nebijant keisti ir keistis.

Atskiro gamtos veiklos „kambarėlio“ įrengimas garantuoja įvairesnę, kūrybiškesnę, informatyvesnę, prieinamesnę erdvę plėtoti ugdytinio gamtinį suvokimą. Tai jungiamoji, integracinė, gamtinį ugdymą garantuojanti ašis. Pabrėžtinai svarbiu laikomas bendravimas su mokykla – tai ugdymo(si) rezultatų ir kokybės duomenys. Tiesa, kaip ir daugelyje Lietuvos darželių, „Saulutėje“ stokojama ekologiškų, saugių ir vaizdžių lauko žaidimo aikštelių, didesnės teritorijos eksperimentiniam daržui, vietos bei lėšų gyvūnėlių priežiūrai ir pan., tačiau gyva tvirta edukacinė nuostata: gamtinė aplinka gali tapti turtinga mokymo, ugdymo vaizdine „prieimone“ integruotam ugdymui(si), eksperimentinei laboratorijai, vieta, kurioje gali vykti įvairiausi edukaciniai, regiono savitumus išryškinantys projektai ir pažinimo pamatus dedanti ugdomoji veikla.

Literatūra

- Beresnevičienė D. (2003). *Jauno suaugusiojo psichologija*. Vilnius.
- Gage N.L., Berliner D.C. (1994). *Pedagoginė psichologija*. Vilnius.
- Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas. Prieiga per internetą: [http://www.smm.lt/teisine_baze/does/isakymai/2005-04-18-ISAK-627\(2\).doc](http://www.smm.lt/teisine_baze/does/isakymai/2005-04-18-ISAK-627(2).doc) [žiūrėta 2008-08-06].
- Lamanauskas V. (2004). *Ugdymas: aksiomatinis ir sisteminis aspektai*. Vilnius.
- Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosios programos ir išsilavinimo standartai. Priešmokyklinis, pradinis ir pagrindinis ugdymas (2003). CD; Vilnius.
- Lietuvos švietimo reformos gairės (1993). Vilnius.
- Plytnykienė D. (2004). Priešmokyklinio ugdymo(si) pažinimo kompetencijos sklaida ir integracinių ryšių galimybės pažįstant gamtą. Kn.: *Gamtamokslinis ugdymas bendrojo lavinimo mokykloje* (X respublikinės mokslinės praktinės konferencijos straipsnių rinkinys). Šiauliai.
- Vaiko asmenybės ugdymas ikimokyklinėje įstaigoje. Metodikos metmenys. (1997). Vilnius.

Summary

EXTENSION OF THE POSSIBILITIES OF SCIENCE EDUCATION IN THE ESTABLISHMENT OF PRE-SCHOOL EDUCATION

Alina Palionienė, Irena Kompauskienė

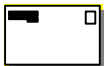
Kindergarten „Saulutė“, Pakruojis, Lithuania

The exploratory activities from the early age are very important because then the stages of knowledge grow and develop, and also the basic elements of the discursive thinking appear together with them. According to V. Lamanauskas (2004), it is important to include every child from the very beginning into the active action of the nature study, and to evoke the desire to find, to know and to explore. The teachers of Lithuania conceive the importance of the exploratory activities and, according to the inventory of standards of pre-school teaching, have produced the programmes. Such programmes allow the individual teaching and apply principle and technologies of teaching (learning) to the chosen basis of teaching philosophy. The Pakruojis kindergarten “Saulute” seriously noticed the importance of peculiarities of the region and using the integrate opportunities in the nature teaching. The planning performs in view of the age of children, their needs, peculiarities of the group, selecting toys, methods, range of the material, etc. According to the environment, the planning of all teaching process performs: activities for all group, for small groups of the children and individual activities. The teaching process includes the principle of humaneness, integration, individual, the creation of the environment, the planning and the organisation of the teaching process. “The room of the nature” is an integrate axis that guarantees the natural teaching. Its tools are mobile, informative, different and numerous. In the “room” there are a lot of material about plants, animals and nature, games, corners of the light, the sand and relax, the library, the Internet, etc. Teachers organise the educational projects that show the peculiarities of the region; use the integrate activities with art, mental development and etc.

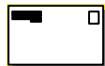
It is important to collaborate with the school because common studies help to find the teaching (learning) gaps. In the article there is a project of the kindergarten “room” with activities of the nature study for one year. The equipment of the separate “nature room” guarantees wider, more creative, more informative space for the development of children’s understanding about the nature.

Key words: principle of teaching, the integration of rooms for games and activities, peculiarity of the region, technologies of teaching (learning), natural environment of teaching.

Received 11 August 2008; accepted 27 August 2008

Mgr. Alina Palionienė
Kindergarten „Saulutė“
Vilniaus Street 28, Pakruojis, LT-83182 Lithuania
E-mail: alinapalioniene@yahoo.com

Irena Kompauskienė
Kindergarten „Saulutė“
Vilniaus Street 28, Pakruojis, LT-83182 Lithuania
E-mail: ikompauskiene@gmail.com